

MET LOT IN DE KLINGELBUIL

EEN VERHAAL VOOR ONZE JEUGD

door J. DE LIEFDE

NIJKERK — G. F. CALLENBACH

HET LOT IN DE KLINGELBUIL

EEN VERHAAL VOOR ONZE JEUGD

DOOR

J. DE LIEFDE

DERDE DRUK

NIJKERK — G. F. CALLENBACH

I.

Het was op een warmen zomernamiddag, dat twee Scheveningsche vischvrouwen, naar gewoonte met de mand op het hoofd of aan den arm, uit het vorstelijk 's-Gravenhage huiswaarts keerden. Zij hadden hare visch verkocht en nu hare manden met allerlei huiselijke benoodigdheden gevuld.

»Ik zeg maar,« zeide een van hen, Saartje Moggel, »ik zeg maar, het geluk is haar altijd in den mond gelopen; altijd, van hare vroegste jeugd af. Voor haar valt er altijd een voordeeltje af, evenals voor drie jaren, ge weet wel, met de koningin — God zegene haar! — toen zij den zakdoek voor deze opraapte, die uit het rijtuig gevallen was, en daarvoor later twee blanke rijksdaalders kreeg. Nu, ik zeg maar: ieder mensch is een mensch, en Pleun is geen haar beter dan gij en ik, en wij hebben den wind toch altijd contrarie, Kaatje! Zoo is het, mensch; zeg zelf, of 't niet zoo is.«

»Het is zoo,« antwoordde de andere. »Maar toen Pleun die disseur *) van de koningin kreeg, had zij het toch heel armoedig, en dáárom was het, niet om den zakdoek.«

*) Verbastering van *douceur* = fooi, geschenk in geld.

»Daar praat ik niet van,« viel vrouw Moggel weder in. »Ik heb het er maar over, dat zij altijd zoo'n buitenkansje heeft, en wij nooit. Wij hebben 't ook vaak arm genoeg gehad, en hebben toch de koningin niet gezien en haar rijksdaalders evenmin. Pleun heeft het geluk gepacht, zeg ik u, en nu nog den prijs uit de loterij! 't Is om kippevel te krijgen!«

»'t Is meer dan te veel,« meende Kaatje.

»Drie duizend gulden!« ging vrouw Moggel voort. »Gij zult eens zien, wat zij nu doet. Ik wed, dat zij in de straat gaat wonen en een prachtigen winkel in schelpen begint, met een koffiehuis, er bij, en u en mij met den nek aanziet. Denk er maar aan, of het zoo niet uitkomt.«

»Drie duizend gulden!« zuchtte Kaatje en kneep de oogen toe, alsof zij zich zoo die kapitale som beter voorstellen kon. »Maar Pleun is een deeg vrouwmensch, die zich weet te roeren. En zij is goed voor de kinders. Als ik 't ééne gun, dan is zij het.«

»Wat? Degelijk, en zich roeren?« pruttelde Saartje. »Geen mensch, die haar beter kent, dan ik. Ze was altijd 'n luie meid. 't Is Thijs, die het roer recht houdt! Met zoo'n man, — kijk, daar kan men stokvisch mee vangen. Wat heb ik daarbij voor 'n sukkel! Altijd en bij alles de laatste! Moet 'n mensch daarbij niet achteruit gaan? Ik zeg maar, 't is 'n waar ongeluk, als men zoo'n man krijgt en 't iemand altijd contrarie loopt.«

»Nu, je Arie is toch ook niet van gisteren,« antwoordde Kaatje. »Hij is altijd op zijn minst net zoo knap en vlijtig als Thijs, altijd bij de pinken, en hij is goed voor je kleine wurmen.«

»Goed, ja goed!« riep Saartje, terwijl zij met de vingers knipte. »'t Is hem al te veel, om 't vuur

aan te maken of even aan de wieg te trekken. Zie, ik zeg: werken moet men, maar...»

»Maar hij is toch...« viel de ander in, doch vrouw Moggel liet haar niet aan 't woord komen, maar overviel haar met een stortvloed van klachten, die eerst bedaarde, toen zij het dorp naderden. Zij schilderde met de gloeiendste kleuren, hoe zij, vrouw Moggel, den onvolmaaktsten man en de ondeugendste, schreeuwerigste kinderen van heel de wereld had, — zij, de knapste, verstandigste en beste visschersvrouw van heel het dorp. Geen mensch was meer te beklagen dan zij: nooit liep het geluk haar mee; zij zag ieder ander gelukkiger, zonder zelf, met alle moeite, een haarbreed vooruit te kunnen komen. Hoe onverdraaglijk was het, te moeten zien, dat het allen anderen beter ging dan haar, al waren zij ook nog zoo lui en onbekwaam, gelijk bijvoorbeeld die Pleun, wier heele huishouden een voddewinkel was, een vuilnisboel, van voren tot achteren en van boven tot beneden.

Aan het dorp gekomen, namen de twee vriendinnen afscheid en ieder ging haar eigen woning opzoeken.

II.

Het huisje van Arie Moggel stond op eene hoogte in het duin, op eenigen afstand van het dorp, vlak bij het strand. De visscher was juist van zee teruggekomen en had zijn dochtertje Sientje alleen met den kleinen Arie in de kamer gevonden; want moeder was nog niet thuis gekomen.

Arie Moggel had honger. Hij ging dan ook naar de broodkast, en, na een zegen gevraagd te hebben, verkwikte hij zich aan een paar stevige sneden brood en, na gedankt te hebben, stak hij zijn pijp aan, vatte Sientje met zijne vereelte hand onder de kin, prees haar, dat zij zoo goed had opgepast en nam daarna den kleinen Arie, zijn »eenigen jongen«, uit de wieg. Hij ging met hem naar buiten, want »de lucht is beter dan alles; de frissche lucht is voor den mensch, net als het water voor den visch«, was hij gewoon te zeggen. Koude en warmte waren hem dan ook gelijk. Of het een steentje dik vroom, dan of de zomerzon het duinzand deed gloeien en de zee koken, — steeds droeg hij zijn baaien hemd, zijn wollen kousen en zijn zuidwester.

Met zijn jongen op den arm stond Arie buiten op het duin, en zag over het strand en over de zee naar de scheepjes aan den horizon. »Kijk, Arie, mijn hartlap!« sprak vader Moggel tot zijn naamgenoot van nog pas veertien maanden, die voor de scherpe lucht de oogen moest sluiten, »ik zal trotsch op je zijn, als je eerst merg in de knokken hebt. Met je vader op zee, — hoezee, dat geve God!«

Dit vooruitzicht maakte den vader zóó blij, dat hij met den kleinen Arie op den arm rondsprong, onder het zingen van een vroolijk kinderdeuntje. Dat beviel den jongen kostelijk, zoodat hij luid begon te kraaien. Het hinderde den visscher niet, dat zijn lied niet schoon en zijne stem niet zuiver klonk; — eenmaal zou hij beter en heerlijker zingen, daarvan was hij zeker. Hij gevoelde het diep, zooals hij het zelf zoo eigenaardig uitdrukte, dat men, om eenmaal veilig aan te landen, met den Heere moest uitzeilen, met Hem aan tafel

schikken en opstaan; — en dit alles niet slechts in schijn en oppervlakkig, maar diep tot in het hart evenals de graten in de haring.

Een weemoedig: »Och hé!« trof zijn oor. Hij keerde zich om, en zag Saartje den zandigen weg langs waden.

»Wat 'n weg; ik ben doodop!« riep zij al uit de verte. »'t Is om er bij neer te vallen! Is me dat hier 'n wonen; foei! geen drogen draad heb ik aan m'n lijf.«

»Dag, Saar!« antwoordde Arie. »Kom maar hier, vrouw, en kijk den kleinen mol eens in de oogen; hij steekt zijne vette armpjes al naar je uit,« en terwijl hij haar den kleine toereikte, drukte hij haar meteen een krachtigen kus op de welgevormde lippen; — dat noemde Arie »een golfslag«. Saar was nog eene flinke, knappe vrouw, pas twee-en-dertig jaar en maar drie vingerbreed kleiner dan hij.

»Ga heen, laat mij toch los!« riep zij, haar man met den elleboog afwerend, terwijl zij eerst de mand van het hoofd zette, en daarna den jongen de muts verder over het voorhoofd haalde. »Ik zweet als 'n ezel! Gij hebt daar goed staan kijken, gij! En dan den kleine zoo toe te takelen; zie eens, hoe dat alles zit! Ik weet niet, wat het wel lijkt! . . . daar, die band is ook los! Och, blijf er maar af met je stijve handen! Ik ben toch altijd de slavin!«

Arie moest bekennen, dat hij, door zoo dol met den kleine rond te springen, de plunje van zijn jongen erg in wanorde gebracht had. De onvriendelijke bejegening zijner vrouw trok hij zich niet erg aan; hij was aan dit liedje al gewoon.

»Kom, ga zitten, Saar,« zeide hij. »Hebt ge het zóó warm?«

»Waarom vraagt ge niet liever, of ik het koud heb,« gromde zij, nog blazende van den tocht door het heete zand. Meteen nam zij den jongen tamelijk hardhandig van den vader over, zoodat hij begon te schreien, en zonk met een nieuw: »Och hé!« op het houtblok neder, dat als zitbank vóór de hut dienst deed, zette het kind op haar schoot en keek naar elke speld en elk bandje, onder een aanhoudend: »Dat is eene eeuwige slavernij: ik moet op alles letten; alles is verkeerd,« totdat eindelijk het vermoeide kind in slaap viel. Toen droogde zij zich met haar schoudermantel het zweet van het gelaat, en staarde met onafgewenden blik naar de zee.

Arie verwonderde zich in stilte, dat het aardige Scheveningsche meisje, waarmede hij gehuwd was, zoo geheel veranderd was, nu er kinderen om haar heen sprongen. Het deed hem leed, maar hij kon er weinig aan doen.

»Dat gij het warm hebt gehad, begrijp ik,« begon hij weder, medelijdend. »Maar waarom ook den mantel om te doen?«

»Gij hebt altijd wat aan te merken,« snauwde zij terug. »Kan ik het helpen, dat het, wanneer ik uitga, regent, alsof het met bakken uit de lucht wordt gegoten? En dan wordt het na vijf minuten helder. Ik kon haast niet voort, — foei, ik zweet mij dood.«

Arie trok uit alle macht aan zijn pijpje, maar het vuur was er uit. . . zou het met de liefde van het hart ook zoo kunnen gaan? Hij ging naar binnen, om er den brand weer in te steken.

»Arie!« riep zijn vrouw hem na.

»Zeg je wat, Saar?«

»Ja zeker. Je hebt het stellig al gehoord van Pleun? Kijk, dat kan me razend maken!«

Arie haalde de schouders op en zette een gezicht, dat duidelijk zeide, dat hij van eene nabijzijnde razernij geen begrip had.

»Wat voor 'n leven heb ik toch!« riep Saar. »'t Heele dorp kan verzinken, eer jij 't merkt. Weet je 't niet van Pleun, dat zij maar zoo glad weg drie duizend gulden uit de loterij heeft getrokken?«

»Ik mag een pekelharing zijn, als ik er wat van gehoord heb,« antwoordde Arie, terwijl hij eene schrede nader kwam.

»Ja, drie duizend gulden! Als ik niet van mijne moeder geleerd had, dat ieder zal krijgen, wat hij hebben moet — dan zou 'n mensch er aan kunnen gaan twijfelen. Waarom zij nu juist en niet ik?...«

Arie proestte het eensklaps uit van lachen.

»Waarom lach je nu weer?« vroeg zijne vrouw toornig, maar hij kon zich nog niet bedwingen. Eerst, nadat hij eenigszins bedaard was, zeide hij, nog altijd lachende:

»Wel, Saar, ik dacht er aan, hoe het toch mogelijk is, dat ge om zoo iets zoo vreeselijk uit je doen kunt wezen. Of kent ge het verhaal niet van de vrouw, die nooit in de loterij speelde en toch geloofde, dat zij den hoogsten prijs zou krijgen, daar God dien voor haar bestemd en weggelegd had?«

Saartje stond op; het stormde in haar binnenste. Moest zij zich nu ook nog door haar eigen man laten uitlachen? Zij hield zich slechts met moeite in, zoodat zij niet wat ergers zeide dan alleen: »Het moest mij wel in 't hoofd schelen, als ik dat meende. Wat mij ergert, is, dat anderen alles krijgen en wij niets. En waarom krijgen wij niets? Alleen, omdat jij zoo'n talmkous en druifloor bent. Hoe vaak heb ik niet 'n lot willen wagen, maar — goeien

nacht samen! wie er ooren voor had, jij nooit.«

Arie hield haar nu bedaard met verstandige woorden voor, dat tevredenheid en gezondheid meer waard zijn dan schatten van geld en goed. Hoe licht zag men, rijk zijnde, al het goede voorbij, dat God ons geschonken heeft, en men denkt nooit aan de lasten, die anderen moeten dragen. »Zie onzen prachtigen dikzak eens aan,« dus eindigde hij, op het kind wijzende; »van zijn eersten schreeuw af tot nu toe heeft hem nog niets gescheeld, zelfs niet bij het tanden-krijgen. En onze Sientje, is het niet een meid als een wolk? Zijn wij, jij en ik, niet zoo gezond, als het maar behoeft en hebben wij niet ons dagelijksch brood; — zeg, Saar, is dat niet genoeg? En moet ons dat niet dankbaar stemmen tot God, die het zoo wèl met ons maakte, boven verdienste? Wees toch verstandig en zeg: »Wat kan 't mij schelen, of Pleun en Thijs er opkomen. Zoudt gij voor drie duizend gulden hun blind schaaap, dien armen Lambert, willen hebben? En bedenk eens, hoe onverwacht kort geleden hun Jaantje, dat lieve ding, gestorven is; — ik geloof niet, dat het geld hen daarover troosten kan. Kom, Saar, geef me 'n golfslag.« — En dit zeggende, omvatte hij zijne vrouw en kuste haar, dat het klonk; daarna keerde hij zich om.

En zij? »Welja, eerst preeken en dan kussen,« pruttelde zij; doch zij was inwendig meer getroffen, dan zij wilde laten blijken. Daarom liep zij haastig met het kind in huis, en schold Sientje, die vlijtig zat te breien, uit voor »een haringstaart, te dom om alleen te loopen,« omdat zij Arietje »als 'n harlekijn had aangekleed.«

Vrouw Moggel was sedert dien tijd al weder menigmaal met visch naar de stad gegaan. Zij had daarmede goede zaken gemaakt, en elken keer, als zij het huis voorbij kwam, waar de papieren met »kapitale sommen« voor het raam hingen, hadden haar de centen in den zak gebrand.

»Geen duit heb ik er voor over,« bleef Arie volhouden; 't is altijd goed geld naar kwaad geld smijten. En dominee zegt, dat God zijn zegen nooit kan geven op het geld, dat op die wijze is verkregen. 't Is niet eerlijk verdiend.«

»Lari-fari,« dacht Saar. »Hij schimpt op den haring, zoolang hij hem niet in 't zout heeft. Als 'k maar eens met drie duizend gulden thuis kwam; — of hij ook anders zou praten!«

Zoo denkende, bleef vrouw Moggel dus begeerig op de groote cijfers staren, en telkens, wanneer zij voor de »kapitale sommen« stond te gapen, en met de eene hand de mand op haar hoofd vasthield, telde zij met de andere het geld in haar zak, of er niet genoeg voor een lot overschoot.

Neen, zij had toch den moed niet. Zij had maar weinig geld over, niet eens genoeg voor een »twin-tigje«, en toch, ja — zij moest het eens wagen. Maar hoe zou zij het aanleggen om genoeg bij elkaar te krijgen?

»Goeden morgen!« zeide het duiveltje Bedrog. »Weet ge daar geen raad op? Hebt ge thuis niet een busje, of een steenen varkentje of zoo iets?«

»Jawel, een blikken busje.«

»Welnu, elken keer, dat gij met visch naar de stad geweest zijt, legt ge een stuiver weg; daar

kraait geen haan 'naar. Kan 't zijn, dan neemt ge een dubbeltje, en zoo hebt ge spoedig een sommetje bijeen, dat ge »vrij geld« kunt noemen, waarbij geen mensch schade lijdt. Zie, als er dan genoeg is — 't beste is voor 'n »tientje« — dan schrijft gij de honderdduizend op een stuk papier en neemt het mee naar bed. Dan droomt ge, welk nommer gij nemen moet — want dromen zult ge, dat is vast, maar niet hardop, hoor, pas op! — Dan koopt gij dat nommer, en verstopt het lot, zoodat er geen mensch een kantje van te zien krijgt; ge wacht geduldig, heel geduldig, en trekt eindelijk tienduizend, — dat is zeven duizend meer, dan Pleun gewonnen heeft. Wat die dan 'n oogen zal opzetten! Goeden morgen,« zeide het duiveltje, en kroop weg.

»Wel bedankt; goeden morgen! Ja, zoo zal 't gaan. Wat 'n groote oogen die Pleun zal opzetten, en wat 'n gezicht Arie zal trekken!»

Zoo dacht Saartje op haar terugweg, en een glans van blijdschap verhelderde haar gelaat. Het stond haar zoo goed, als zij eens opgeruimd keek; — jammer maar, dat het zoo zelden meer gebeurde.

Dagen, weken, ja maanden verliepen, eer de inhoud van het busje voldoende was, om het zoo vurig begeerde lot te koopen. Eindelijk was de som bespaard; — het was een heele hoop geld: de kinderen hadden er ieder een nieuw jurkje voor kunnen krijgen; »maar wacht maar . . . tienduizend . . . of al was 't ook maar vijf, of drie, of zelfs slechts één duizend, dan kunnen zij, in plaats van katoen, moezelijn *), sjakenet **), en zelfs wel peké ***) krijgen,« dacht vrouw Moggel en,

*) moussilien. **) satinet. ***) piqué.

terwijl zij met het bedrieglijk bespaarde geld naar de stad ging, fladderden haar honderderlei begeerten voor de oogen als een zwerm bonte vogels.

Wacht, . . . daar is zij, waar zij wezen moet! Hier kwam een blozend, jong meisje een koek-, daar een bleek jongeling een sigarenwinkel uit, en beiden klopte het hart evenals vrouw Moggel; zij zagen schroomvallig rond, of ook iemand hen opmerkte, want wat ging het een ander aan, dat zij in de loterij speelden? Saar kwam tegelijk met hen aan het huis waar de groote cijfers te lezen hingen. Zij ging voorbij; want juist kwam Jaap van Scheveningen met de hondekar langs. Nauwelijks had zij hem echter uit het gezicht verloren, of zij keerde om, sloeg het eene oog rechts, het andere links en — sloop de verleidelijke deur binnen. Zij nam een tiende lot en kreeg voor haar geld een stukje papier. Den koning te rijk, verborg zij het in haar boezem en danste bijna naar huis; want het was haar, alsof zij de tienduizend al in haar zak had.

»Saar doet, alsof 't in hare bovenkamer niet pluis is,« had Arie in de eerstvolgende dagen al menigmaal gedacht. »Zou ze eens wat wonderolie moeten innemen, of wat sassefras? Traag tot het werk, slecht geluimd, en daarbij een toon, alsof nog eenmaal de koningin met haar zou willen ruilen.«

Wat de man echter mocht zeggen of vragen, de ware oorzaak vernam hij niet; want Saartje zweeg als een visch, en zeide alleen, dat Arie elken dag vervelender werd. Zij hoopte, dat haar kleine Arie nooit zou worden als hij. De jongen zou een heel ander man worden, dan zoo'n arme visscher, — dat zou waar zijn! In een winkel of zoo iets; dat was al vrij wat beter. Hé ja — als hij eens op de »kadettenschool« kon gedaan worden . . . och,

dat was niet zoo heel erg duur; — 't zou heel wel te doen zijn. De kleine Arie op 'n paard — 'n officier! — Wat zouden de menschen kijken! En als zij dan bij haar zoon in de stad woonde, dat zou heerlijk zijn! Arie mocht dan blijven visschen, zooveel hij wilde.

IV.

Vrouw Moggel deed en sprak wonderlijk. Maar wonderolie noch sassefras konden haar genezen. Saar was ontevreden, en daarbij kwelde haar nog het gevoel, dat zij niet recht had gehandeld.

Op zekeren avond — het was reeds herfst geworden — zat Arie met zijne vrouw en kinderen in het woonvertrek. Zijn Sientje was waarlijk een lief meisje van bijna negen jaren. Zij had zeker wat kou gevat, want sedert eenige dagen klaagde zij over pijn. Zij zag er dan ook ziek en lijdend uit; maar toch paste zij het kleintje nog op, dat uit al zijne macht schreeuwde. Hoewel zij er niet de minste schuld aan had, moest zij het toch bij hare moeder ontgelden. Zij had wis en zeker het kind gestoken of gestooten; zij was altijd zoo lomp en onvoorzichtig, — en tegelijk rukte vrouw Moggel het kind van Sientje's schoot. De »dikzak« bleef echter schreeuwen, wat hij kon; zij mocht hem wiegen en rom-dom-deine zingen, zooveel zij wilde, — het hielp niets. »Zie je wel, domme meid, je hebt hem stellig gestooten. Stil, mijn liefje, stil, mijn jongen . . . ra, ra, rom-dom-deine. Sien, ga jij naar bed . . .«

Het stormt er weer,« dacht Arie, die pas uit zee was teruggekomen, waar het ook onstuimig genoeg geweest was. Hij stak dus zijn pijp aan en ging weder de deur uit. De wind buiten was hem liever dan die daarbinnen.

»Avend, Arie ; is Saar thuis ?« vroeg eene vrouw, die den duinweg kwam afrennen, en hem bijna omver liep.

»Hei, Kaatje, roei wat langzamer,« zeide Arie. »Is er onraad ?«

»Onraad, man ? Neen, hoor !« antwoordde de vrouw, terwijl zij naar adem snakte. »Je weet er nog niets van, hé ? Zeg, is Saar binnen ?«

»Ge zijt 'n rare,« zeide Arie verwonderd. »Zij is binnen. Maar het rookt er erg, hoor ! Ze slaat met de vinnen.«

»Dat 's niets,« riep Kaatje en in een oogenblik was zij Arie voorbij, en de woning binnengewipt. Daar ging zij vlak voor vrouw Moggel staan, die juist den kleinen schreeuwer gelukkig tot rust had gebracht.

»Mensch, mensch . . . je bent er !« riep de opgewonden Ka.

»Wat dan ?« vroeg Saartje verwonderd.

»Wat dan ? Wel mensch, da — dat je . . . — Kaatje stotterde van al te groote haast — »da — dat je er uit bent, glad er uit . . . ik zeg je, hoor ! . . . dat je er uit bent . . .«

»Maar zeg dan toch . . .«

»De hon — honderddui . . . duizend . . . op je nommer ! Saar, zeg, nietwaar ? is je nommer niet acht — honderd — acht — en — negentig ? . . . Zeg — is 't niet zoo ?«

Het was de arme visschersvrouw in het eerst onmogelijk te antwoorden ; hare tanden klemden op elkander, hare knieën trilden. Slechts langzaam

kwam zij tot zichzelf, en eindelijk stamelde zij : »Acht — honderd — acht — en negentig, ja — ja, Ka — a! dat is mijn...«

Het was werkelijk, alsof Saar van vreugde haar verstand verloren had. Nu eens vloog zij hare vriendin onstuimig om den hals, dan weder schold zij op Sientje : »Je gaapt als 'n schelvisch op 't strand; andere kinderen zouden van blijdschap opspringen, maar jij ruikt aan den gebraden visch zonder den mond open te zetten...«

De mannen zijn natuurlijk niet nieuwsgierig. Toevallig echter was Arie's pijp juist uitgegaan en ging hij naar binnen, om er den brand weder in te steken; hij vroeg echter tegelijk : »Wat zei je straks, Ka?«

De eenvoudige visscher! Nadat de vrouwen hem het groote nieuws verteld hadden, zette hij een gezicht, alsof hij in zijn net een walvisch gevangen had. Zoover had hij het echter niet gebracht, en zoover dacht hij zoo dadelijk niet na, dat hij bij deze gelukkige uitkomst de verkeerdheid zijner vrouw had willen gedenken.

»Is het dan wezenlijk... is het dan waar?« riep hij voortdurend, en Saartje duwde hem vol blijdschap toe : »Zie je wel, zie je wel, daar sta je nu met de tevredenheid en de gezondheid, en met je kniezerigheid, die geen duit wagen wil. Nu is 't goed, hé? Ja, nu krijgt Saar de kroon op 't hoofd! De honderdduizend! Laat zien — dat is tienduizend! Ka... je zult er ook honderd van hebben, hoor! Waar is mijn mantel, mijn hoed... Sientje, gauw. Dadelijk naar de stad!... Zie, hier is het lot!«

Vrouw Moggel beefde nog steeds van verrassing en liep nu hier, dan daar, zonder recht te weten, wat zij deed of wat zij wilde. Altijd maar met het

gouden verschieft voor oogen, bemerkte zij niet, dat de kleine Arie alweder schreeuwde, en zijn zusje bij de wieg stond, om hem met een liedje in slaap te sussen.

De moeder stond juist gereed met Ka heen te gaan, om zoo mogelijk de »kapitale som« aanstonds op vertoon van haar lot in ontvangst te nemen. Daar klonk haar eensklaps een luiden kreet in de ooren, en tegelijk riep Sientje, doodsbleek, uit : »Och, moeder, zie Arietje eens ; — hoe akelig kijkt hij !«

Moeder Saartje snelde op de wieg toe en... daar lag hun lieveling in hevige stuipen. Wie hare ontzetting aanschouwd had, zou innig medelijden met de zooveen nog zoo gelukkige vrouw gevoeld hebben. De toestand van den kleine was verschrikkelijk genoeg ; het was een gezicht, alsof hij reeds met den dood lag te worstelen. Het koude zweet parelde hem op het voorhoofd, en de arme moeder, eensklaps van vreugde tot wanhoop vervallende, riep haar man toe, dat hij haastig om den dokter moest gaan, zoo het al niet te laat was. De vader, die eerst als wezenloos op den kleine gestaard had, daar hij nog nooit zoo iets had gezien, riep nog : »Wasch hem met water !« en liep heen, zoo hard hij kon, om hulp te halen, terwijl Saartje aanhoudend jammerde : »O, mijn Arietje, mijn Arietje !«

Arie kwam spoedig met den dokter terug ; toch had het voor de moeder wel uren geduurd. Ze zag het lijden van haar kleinen Arie en kon niets doen ; zij wist zoo min zichzelf als hem te helpen. De dokter schreef medicijnen voor, en zeide, hoe men in dit of dat geval moest handelen, doch gaf aangaande den toestand des kinds geene verklaring.

»Is 't gevaarlijk ?« vroeg Saartje.

»Zal 't hem meenemen?» zuchtte de vader; doch de dokter haalde de schouders op, en zette enkel een bedenkelijk gezicht. Dat was het verstandigste, wat hij doen kon; hij toch wist op 't oogeblik evenmin als Arie, of »t hem meenemen zou.«

Er volgde een lange, treurige nacht; een nacht vol angst en zorg. Daar zat de vader aan het bed zijns kinds, en zag voor het eerst het leven zijns levens bedreigd, benauwd, gepijnigd. Welk een vreugde had hij aan den jongen gehad, hoeveel hoop op hem gebouwd; hoe menigmaal had hij het zich al voorgespiegeld, hoe zijn zoon met hem zou uitzeilen, hoe hij hem alles leeren zou en hoopte, dat hij onder 's Heeren zegen een ferm, vroolijk, degelijk visscher worden zou, aan wien God en menschen een welgevallen hadden. Wat baatte hem nu het gewin aan geld en goed, als hij het kind niet behouden mocht! En plotseling dacht hij aan Sientje, dat die ook niet goed in orde was, en groote angst vervulde hem, zoodat hij opsprong, de lamp nam en, naar Sientje's bed gaande, het kind in het gelaat lichtte. Door het heldere licht opgeschrikt, zag Sientje hem ontsteld met groote oogen aan, maar toen zij haar vader herkende, lachte zij vriendelijk, gaf hem de hand en sliep spoedig weder in. Gerustgesteld keerde hij naar zijne zitplaats terug. Ook de stuipen van den kleine waren intusschen wat bedaard, en Saartje zat aan het andere eind van het bedje, met een ernstig, droevig gelaat, zonder den gewonen trek van ontevredenheid. Dat leed had er nog aan ontbroken, — en dat het haar juist nu moest overkomen, nu haar zulk een onverwacht geluk te beurt was gevallen! — Maar neen — zij dacht thans aan haar geluk niet; de angst verdreef elk ander gevoel uit het moederhart. Daar lag het

kind, dat zij gezoogd, waarover zij dag en nacht gewaakt had, en het worstelde met den dood; daar lag nu de kleine Arie, op wien zij in haar gedachten reeds zóó trotsch geweest was, en met het oog op wien zij zich had voorgesteld, dat heel de wereld haar benijden zou. En nu had zij de middelen daartoe, zij behoefde slechts naar de stad te loopen om het geld te halen, en dan kon Arietje officier worden. Ach, daar kreunde het kind, — misschien voor het laatst en dan was al hare hoop vernietigd! En de kleine was met niets te helpen! Met een kloppend hart zaten de ouders daar neder; uur aan uur verliep, en daar kwam geen verandering. De vader bad in stilte voor zich en de zijnen.

Soms, als er een weinig beterschap scheen te komen, keerden de gedachten der moeder onwillekeurig weder terug tot haar vermeend geluk. Zij was als verdeeld; eb en vloed wisselden in haar gemoed elkander af, gelijk daar buiten aan het strand. Zij sprak weinig met haar man, doch als de toestand van het kind het vorderde, dan sprak zij op vriendelijken toon. Toen het weder eens bewusteloos daar nederlag, en het niet hoorde, dat zij het bij zijn naam riep, en de oogjes gebroken schenen, ontsnapte een zware zucht aan hare borst en heete tranen parelden uit hare oogen op den kleine neder. Nu zonk Arie op zijne knieën en bad overluid, en Saartje knielde naast hem neder en smeekte met hem den Heere om het behoud van het dierbaar kind. Dat verlichtte hun bezwaard gemoed; de angst dreef hen steeds meer tot God uit en hun hart werd rustiger en stiller, al was het, dat zij nog niet met volkomen onderwerping konden spreken: »Uw wil geschiede!«

Er was echter iets, dat haar angst steeds opnieuw opwekte. Het was de gedachte aan het woord van

haar man, toen hij van Pleun en Thijs gezegd had : »en bedenk eens, hoe onverwacht kort geleden hun Jaantje, dat lieve ding, gestorven is ; ik geloof niet, dat het geld hen daarover troosten kan«, en toen hij er haar aan herinnerd had, wat dominee had gezegd. Dat wilde haar niet weder uit het hoofd, en toen zij zag, hoe haar man naar Sientje's bed ging en haar bij het licht bekeek, begreep zij plotseling zijn angst. Moest zij nu misschien beide kinderen verliezen? Hoe dikwijls sloop zij thans ook naar het bed van haar dochtertje, om te zien, of het nog wel rustig sliep. Zoo ging de nacht voorbij, een dag en nog een nacht. Sientje werd niet erger ; zij was daarentegen verblijd, dat moeder zoo geheel anders jegens haar was dan gewoonlijk, en zoo weinig aan haar te bestraffen vond ; zij naderde hare moeder nu veel vertrouwelijker en hielp met verdubbelden ijver, waar zij maar kon. Arie bleef thuis ; hij kon den kleine niet verlaten. En vrouw Moggel? Zij had met kind en huis te veel te doen, en dacht er niet aan, naar de stad te gaan om haar geld te halen. Morgen zou de kleine toch wel beter zijn. Zoo verliep de dag ; alleen was het zonderling, dat geen buurman of geene buurvrouw kwam, om geluk te wenschen.

Met den kleine wilde het nog steeds geene gunstige wending nemen ; al scheen het nu en dan, dat er eenige beterschap kwam, het hield geen stand, en voornamelijk tegen den avond vermeerderde weder het lijden en daarmede de angst der ouders. De dokter had ook geen troost gegeven ; hij trof het kind net in eene lichte sluimering en had gezegd ; »Wij moeten afwachten ; de tijd zal het leeren« : daarna had hij ook Sientje wat voorgeschreven en tot voorzichtigheid vermaand. Dat was alles. Nu lag het kind weder zacht te kreunen,

en vader en moeder zaten in den stillen nacht naast zijn bedje, zelf bleek en vermoeid er uitzijende van het waken en zorgen. De oogen der moeder waren gezwollen van het vele weenen, — want wat kon zij anders doen dan weenen en bidden! Bidden, ja, dat had zij in deze vier-entwintig uren van angst beter geleerd dan vroeger in lange jaren. Zij gevoelde eene schuld op zich, en het was haar telkens, alsof zij nooit in dezen nood gekomen zou zijn, als zij niet heimelijk dat lot genomen had, welks gewin zij nu met den dood van haar lieveling zou moeten betalen en ten slotte ook nog met dien van Sientje. Ach, had zij dat vooruit geweten! Kon zij nu maar iets doen om het weer ongedaan te maken; maar wat? . . . wat? Misschien toch iets! O, indien zij het lot maar ten offer kon brengen en daarvoor hare kinderen behouden, . . . hoe gaarne zou zij het overgeven! Zij wilde dan niets hebben van het zoolang begeerde geld, dat haar nu als bloedgeld voorkwam.

Die gedachten van Saartje toonden wel aan, dat zij het nog niet ver gebracht had in de kennis van God, en Zijn Woord ook niet altijd trouw had onderzocht in de lange weken, als haar man aan boord was, hoezeer ze ook wist, dat deze er op gesteld was, dat geregeld tweemaal per dag Gods Woord in zijn huis gelezen en onderzocht werd. Neen — als zij beter in Gods Woord thuis was geweest en in de kerk wat beter had toegeluisterd, dan zou ze wel dadelijk geweten hebben, dat God zich nooit iets laat afkopen. Gebeden kan en wil Hij gaarne verhooren, maar met eerbied gesproken, Hij verhoort geen gebeden om iets, dat wij Hem toebrengen; alleen wil Hij het offer van een ootmoedig, van schuld verslagen hart; dat alleen is Hem behaaglijk.

Nu, al was het haar in hare onkunde niet duidelijk, toch gevoelde zij, er meer over denkende, wel, dat het toch niet geheel in den haak was. Maar niettemin gevoelde zij toch een verborgen samenhang tusschen het lot en het kind. Zij wilde dus een offer brengen, hoe dan ook — en zij bracht het; zij overwon in het gebed door Gods genade hare begeerlijkheid en ontevredenheid, en besloot nu ook datgene over te geven, wat zij voor korten tijd haar grootste geluk had geacht. Met afgebroken woorden, bijna fluisterend, en de oogen op het kind geslagen, beleed zij voor haar man, wat zij besloten had; hoe zij alles geven wilde om hun kind te redden, hoe deze gedachte reeds in den vorigen nacht bij haar was ontwaakt, en haar den ganschen dag gekweld had, totdat dezelve nu tot een vast besluit bij haar geworden was. Derhalve, als hij het goed vond, dan wilde zij het lot niet gaan lossen, maar het Zondag in de klingenbuil (het armenzakje in de kerk) werpen.

Verbaasd hoorde Arie haar aan. In het eerst wist hij niet, of hij goed hoorde, maar toen hij eindelijk gevoelde, dat het meenens was bij zijne vrouw, was hij over haar voornemen verblijd en verrast tevens.

»Hoe zijt gij toch aan die gedachte gekomen?« vroeg Arie, terwijl hij zijne vrouw liefdevol aanzag.

»Wel, man, weet je niet meer, wat ge zelf van Pleuntje gezegd hebt, en dat ge toen ook hebt gezegd, dat het verkeerd en zondig was in de loterij te spelen, daar dit zich zoeken te verrijken was ten koste van anderen, en niet eerlijk verdienen?«

En vrouw Moggel ging nog verder. Zij beschuldigde zichzelf van de zonde van ontevredenheid, zelfzucht, nijd en liefdeloosheid en toonde hartelijk berouw over haar gedrag in den laatsten tijd.

Arie werd er verlegen onder, hoe meer zijne vrouw sprak.

Hij toch wist wel, dat het niet goed was in de loterij te spelen, maar, toen zijne vrouw hem zóó plotseling het bezit van tienduizend gulden had verzekerd, had hij zich ook aan de begoocheling van het oogenblik overgegeven. Nu gingen zijne oogen weder open, en helder en klaar zag hij, hoe verkeerd hij gedaan had. Hij gevoelde zich, nu zijne vrouw hem haar besluit meedeelde, dan ook diep beschaamd en, met haar op de knieën vallende, beleden zij met elkander voor God hunne schuld, en smeekten zij Hem vergeving om den wille van Zijn eenigen en geliefden Zoon, Wiens bloed van alle zonden reinigt.

Toen zij van hunne knieën opstonden, gevoelden zij zich merkelijk verlicht en stille vrede en kalme berusting in 's Heeren weg kwamen over hen. Het was lang geleden, dat de beide echtgenooten zoo vertrouwelijk met elkander hadden gesproken, en de nacht ging dan ook veel minder kwellend voorbij dan de vorige. Tegen den morgen, toen het kind rustiger werd, bracht Arie zijne vrouw er zelfs toe, een paar uur te slapen.

Toen de dokter kwam, was hij tevreden; er was beslist beterschap te bespeuren. Wat het kind eigenlijk gescheeld had, kon hij niet zeggen; het kwam er dan ook niet op aan, het was genoeg, dat het behouden bleef en weldra herstelde. Sientje sukkelde langer, kreeg toen de mazelen, maar herstelde geheel, en werd daarna een sterke, vlijtige meid, die ieder tot vreugde was.

En moeder Moggel — wierp zij werkelijk het lot in de klingelbuil, gelijk zij in den angst haars harten beloofd had, — het lot, waarop zij tienduizend gulden halen kon?

Neen. En toch verbrak zij hare belofte niet; maar de armen van het dorp werden er toch geen cent rijker door. Hoe dat mogelijk was?

Nu, dwalen is menschelijk. Kaatje, de eenige vriendin, die er van wist, dat Saartje een lot genomen had, kon beter bot van tong onderscheiden dan een 8 van een 3. Dat vrouw Moggel een tientje had van No. 898, dat wist zij wel en had zij goed onthouden, maar dat op het groote papier, dat zij in de stad zag hangen, bij de honderduizend niet No. 898 maar No. 393 stond, dat zeiden alleen anderen. Voor haar oog waren die twee drieën bepaald twee achten geweest. »Ik zeg, het gaat er niet recht toe,« verzekerde Kaatje nog stijf en sterk; want haar honderd gulden schoot er nu ook bij in.

Arietje is thans een Arie van zestien jaar. Hij ziet er uit als melk en bloed, en kijkt uit even zulke eerlijke, verstandige, blauwe oogen vroolijk de wereld in als zijn vader. Hij is altijd goedsmoeds, met alles tevreden, en is het liefst aan boord. Maar bovenal: reeds vroeg was het aan hem te bemerken, dat de vreeze des Heeren hem in het harte lag, en het was hem een lust in zijn vrijen tijd Gods Woord te onderzoeken. En de Heere zegende dit onderzoek in rijke mate.

En moeder Moggel? Men kan haar nog altijd niet als een voorbeeld van tevredenheid voorstellen, maar toch werkte de ondervinding dier beide nachten zoo krachtig op haar, dat de herinnering daaraan steeds voldoende is om aanstonds elke opkomende ontevredenheid te onderdrukken. Als Arie maar zegt: »Kom, kom, het lot in de klingelbuil«, dan lacht Saartje en geeft hem »'n golfslag.«
